

การจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

Management of Textile Weaving Group Ban Mae Wang Chang, Phra That King Kang Sub-district, Chun District, Phayao Province

จุฑามาศ กุลยวิชัย* สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์** สุภัสรา บุญเรือง** ศิริศักดิ์ ศักดิ์ศิริคุณ**

Jutamas Kulyawit* Surajet Chaiphonphong** Supasara Boonruang** Sirisak Saksirikhun**

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*

อาจารย์ประจำ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**

M.B.A. student, Pacific Institute of Management Science*

Lecturer, Pacific Institute Management Science**

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาด้านการจัดการของกลุ่มทอผ้าตีนจก บ้านแม่วังช้าง และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสมาชิกกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการกลุ่ม พบว่า 1) ด้านคน การเข้าร่วมกลุ่มทอผ้าตีนจกเกิดจากการสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีจำนวนน้อย จะทอผ้าในเวลาว่างจากงาน 2) ด้านการเงิน กลุ่มมีเงินทุนจากการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุขิงแกง และต้องการความช่วยเหลือด้านการเงินแบบงบประมาณแบบให้เปล่าไม่ยากเป็นหนี้ ไม่มีการระดมทุนจากสมาชิก ค่าตอบแทนสมาชิกในการทอผ้าเป็นรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการทำงานของแต่ละคนว่าได้มากหรือน้อย มีการจัดบัญชีรับ - จ่ายอย่างง่ายเป็นประจำทุกเดือน 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าตีนจกซื้อจากอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการจัดซื้อวัตถุดิบ 4) ด้านการจัดการ คณะกรรมการและสมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานกลุ่ม ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ

ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ไม่มีการรายงานผลการดำเนินงาน ไม่มีการส่งเสริมการขายและไม่มีการขยายตลาด ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่ม พบว่า 1) ด้านคน ควรจัดการฝึกอบรมตามความต้องการของสมาชิกเพื่อนำความรู้มาพัฒนาการทอผ้า กระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มมีความกระตือรือร้นหรือพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพทอผ้าตีนจก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดต่อไป สำหรับผู้นำหรือประธานกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำ กล้าตัดสินใจ สร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่ม 2) ด้านเงิน ต้องแต่งตั้งเหรียญกลุ่มรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการสรุปการบริหารจัดการการเงินให้สมาชิกกลุ่มทราบ มีการระดมทุนเพิ่ม ฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการเรื่องการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีแผนการจัดหาวัสดุที่มีคุณภาพสูงเพื่อช่วยให้การผลิตได้มากและมีต้นทุนต่ำ มีแผนการบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือ 4) ด้านการจัดการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกลุ่มโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม การกำหนดโครงสร้าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับการปฏิบัติงานภายใน การตรวจสอบติดตามการบริหารจัดการของคณะกรรมการ

คำสำคัญ : การจัดการ, กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง

Abstract

The research aimed to study the management problems of “Tin Jok” textil Weaving Group Ban Mae Wang Chang, Phar That King Kang, Chun, Phayao province. The sample of the research was groups purposive Sampling is 10 members Tinjok textile weaver group and 6 interested person who support product of Tin Jok textile Weaving Group in Ban Mae Wang Chang. The instrument used in the study was a questionnaire. The data was analyzed by using In-depth interview. The result showed Conditions and problems of group management. 1) The Tawok Weaving Group was born from the support of government agencies. Most of them are elderly, with a small amount of weaving at the time of work. 2) The budget group only has funding from the support from Phra Tha Khing Kaew Sub District Administration Organization. And need financial assistance in the form of a budget, not wanting to be in debt No funding from members The cost of replacing the members in the weaving is uncertain. Depends on the work of each person that can be more or less Easy-to-pay accounts are organized on a monthly basis. 3) Materials Raw materials used in the weaving of Talak Chok bought from Chiang Kham District, Phayao Province, so there is no problem in purchasing raw materials. 4) Management The committee and members do not understand the management and process of group operations. Lack of systematic planning Lack of participation of members No performance report No sales promotion and no market expansion. The results of the study on the development of group management potential showed that. 1) People should arrange training according to the needs of members in order to bring knowledge to develop weaving.

Encourage members of the group to be enthusiastic or develop themselves in the career of weaving cloth. Which will lead to further development of production and marketing processes For leaders or group presidents must have leadership, courage to make decisions, participate in groups. 2) The money must be clearly appointed by the treasurer. There is a summary of financial management for group members to know. With additional funding Training from government agencies regarding accurate and current income-expense accounting. 3) Materials and equipment There should be a plan to supply high-quality materials to help produce a lot and have a low cost. There are maintenance plans for equipment tools. 4) Management Relevant agencies should come to help provide knowledge about group management using participatory principles. Determining the structure, rules, regulations, internal operations Monitoring of management of the board.

Keywords : Management, Tin Jok textile Weaving Group

บทนำ

การส่งเสริมอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นทั่วประเทศไทย ทำให้หน่วยงานราชการได้เสนอแนะและสนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งเป็นกลุ่มแบบทางการในปี พ.ศ. 2544 โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง” ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มทอผ้าตีนจกเพียงแห่งเดียว ในจังหวัดพะเยา ในระยะแรกที่มีการก่อตั้งกลุ่ม เป็นทางการขึ้นนั้น มีสมาชิกกลุ่มประมาณ 50 คน วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งกลุ่มเพื่อให้กลุ่มได้มีการทอผ้าตีนจกและเปิดรับสมาชิกกลุ่มเพื่อทำการทอผ้าเป็นอาชีพเสริมในยามว่างเว้นจากการทำไร่ทำนา ทำสวน ต่อมาในปี 2549 กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายฝ่าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล พระธาตุช้างค้ำ ในรูปแบบของการให้กู้ยืมเงินลงทุน เพื่อซื้อวัตถุดิบ เช่น ด้าย ผ้าย ก็ เป็นต้น และมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการทอผ้าให้มีคุณภาพ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและสำนักงาน

พัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนกลุ่มด้วยการศึกษาดูงานการทอผ้า จากจังหวัดอื่น ๆ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ (พฤษภาคม 2560) พบว่า ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ได้พัฒนาจากการทอตีนจกอย่างเดียวไปเป็นลักษณะของการทอแบบทั้งผืนอันนำไปสู่การเป็นสินค้าหัตถกรรมที่สามารถสร้างรายได้หลักให้แก่สมาชิก นอกจากการประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ มาทอผ้าเป็นครั้งคราว หากมีงานรับจ้างที่ได้ค่าตอบแทนสูงกว่าหรือแน่นอนกว่าก็จะไปทำงานนั้น ๆ อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างยังประสบปัญหาในเรื่องของการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่นและการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดความเข้าใจในลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มเริ่มก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญา จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกที่กลุ่มได้ผลิตออกมาไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา

ได้มองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงต้องการศึกษาการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง และศึกษาแนวทางการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสามารถพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถามการวิจัย

สภาพและปัญหาด้านการจัดการของกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา มีปัญหาอย่างไร

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุนจังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

เพื่อศึกษาปัญหาด้านการจัดการของกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกงอำเภोजุน จังหวัดพะเยา

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 16 คน ดังนี้

1. กลุ่มสมาชิกกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง จำนวนสมาชิกทั้งหมด 50 คน ทำการเลือกเฉพาะผู้ที่ เป็นคณะกรรมการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

2. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง จำนวน 6 คน ดังนี้

1) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภोजุนจำนวน 2 คน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอและนักวิชาการพัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุขิงแกง และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 1 บ้านแม่วังช้าง

3) ผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ จำนวน 2 คน คือ กำนัน ตำบลพระธาตุขิงแกง และ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่วังช้าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีตามหลักการบริหาร 4M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) (ถนัด เดชทรัพย์, 2550)

แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อการวิจัย ดังนี้

สภาพและปัญหาการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง
- ด้านคน (Man) - ด้านเงิน (Money) - ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) - ด้านการจัดการ (Management)
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง
- ด้านคน (Man) - ด้านเงิน (Money) - ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) - ด้านการจัดการ (Management)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ดำเนินการโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งหมด 16 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์มาถอดบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ แล้วอ่านบทสัมภาษณ์ดังกล่าวซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับ และวิธีการจำแนกข้อมูล

(Typological Analysis) คือการจัดกลุ่มประเภทของข้อมูล ให้เป็นหมวดหมู่โดยอาศัยการจัดกลุ่มเพื่อให้มองภาพรวมของข้อมูล ได้ชัดเจนมากขึ้น และเพื่อป้องกันการตกหล่นของข้อมูลระหว่างที่จัดกลุ่มข้อมูล โดยใช้การจำแนกประเภทของข้อมูล ด้วยการจำแนกข้อมูลตามคำ หรือ ประโยค ที่เรียกว่า การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) โดยการจัดกลุ่มคำหรือประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกันให้อยู่รวมกันในชุดข้อมูลเดียวกันภายใต้คำหลักหรือคำที่แสดง ถึงความสัมพันธ์ของคำ หรือ ประโยคในชุดข้อมูลนั้นๆ (สุภางค์จันทวนิช, 2556) เพื่อให้การจัดกลุ่มข้อมูลเป็นหมวดหมู่และครอบคลุมข้อมูลมากที่สุด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สำหรับการจำแนกประเภทของข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์และจับใจความสำคัญหรือประเด็นหลักจากการสัมภาษณ์ แล้วนำ

คำพูดดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์ หรือสอดคล้องกันมา จัดกลุ่มให้เป็นชุดข้อมูลเดียวกัน เมื่อพิจารณาประเด็นหลักในแต่ละด้านอย่างละเอียดแล้ว วิเคราะห์แบ่งเป็นประเด็นย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดครอบคลุม หลังจากที่ได้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจะรายงานผลการศึกษา โดยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพและปัญหาการจัดการกลุ่มทอผ้า ตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุซิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา

1) ด้านคน (Man) การเข้าร่วมกลุ่มทอผ้า ตีนจกครั้งนี้ เกิดจากการสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานราชการ ไม่ได้เกิดจากความคิดของคนในกลุ่ม ด้วยต้องการให้สมาชิกในหมู่บ้านทำการทอผ้า ตีนจก มีการร่วมกันทำเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ

2) ด้านเงิน (Money) ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุซิงแกง ให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อกู้ยืมในการลงทุนทำที่ทอผ้า ชื่อวัสดุ อุปกรณ์

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) วัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า ตีนจกซื้อจากอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ค่อยมีปัญหาในการจัดซื้อวัตถุดิบ

4) ด้านการจัดการ (Management) พบว่า กลุ่มทอผ้า ตีนจกบ้านแม่วังช้าง ไม่มีการจัดการภายในกลุ่มที่แท้จริง กรรมการไม่มีความรู้ในเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มและขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการมีส่วนร่วมและการประสานงาน ไม่มีการประชุม รายงานผลการดำเนินงานเป็นรายเดือน ไม่มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม ไม่มีการจัดโครงสร้างและ ไม่มีการแบ่งหน้าที่ให้กับคณะกรรมการกลุ่มรับผิดชอบ

การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีน้อย ไม่มีการส่งเสริมการขายและไม่มีการขยายตลาด

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการ กลุ่มทอผ้า ตีนจกบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุซิงแกง อำเภोजุน จังหวัดพะเยา

1) ด้านบุคคล (Man) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

กลุ่มทอผ้า ตีนจกบ้านแม่วังช้างมีความต้องการรับสมัครเพิ่มเพื่อขยายกำลังการผลิต สมาชิกกลุ่มมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้มาพัฒนาการทอผ้าและพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม ควรมีการจัดโครงสร้างในการบริหารจัดการกลุ่มให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงให้คนในหมู่บ้านได้มีงานทำและรายได้เพิ่มขึ้น ต้องกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มมีความกระตือรือร้นหรือพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพทอผ้า ตีนจกมากกว่านี้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดต่อไป

2) ด้านเงินทุน (Money) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

การบริหารงบประมาณต้องแต่งตั้ง เสรฐัญญิกกลุ่มรับผิดชอบอย่างชัดเจน ต้องมีการสรุปการบริหารจัดการการเงินให้สมาชิกกลุ่มทราบ กลุ่มควรระดมทุนจากการระดมหุ้นจากสมาชิก เนื่องจากสมาชิกไม่ต้องการเป็นหนี้

3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ควรมีแผนการจัดหาวัสดุที่มีคุณภาพสูง ช่วยให้การผลิตได้มากและมีต้นทุนต่ำ มีแผนการ รักษาอุปกรณ์ เครื่องมือ ให้คงทนอยู่เสมอ เพื่อลดต้นทุนในการลงทุน

4) ด้านบริหารจัดการ (Management) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างยังขาดการเรียนรู้ ขาดการศึกษาข้อมูลในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างถ่องแท้ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกลุ่มโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ทั้งในการกำหนดโครงสร้าง การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการปฏิบัติงานภายในกลุ่มแบบเป็นลายลักษณ์อักษร การแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา การตรวจสอบติดตามการบริหารจัดการของคณะกรรมการ เพื่อให้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับลูกหลานที่สนใจอยากมีความรู้ในเรื่องการทอผ้าและแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง การบริหารจัดการด้านคน พบว่าการเข้าร่วมกลุ่มทอผ้าตีนจกเกิดจากการสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุมีจำนวนน้อย จะทอผ้าในเวลาว่างจากงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของประสิทธิ์ เดชบุรีรัมย์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพจักสานของผู้สูงอายุบ้านหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการบริหารจัดการสมาชิกกลุ่ม พบว่ามีการรวมกลุ่มกันแบบหลวม ๆ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในการรวมกลุ่ม การมอบหมายงานในกลุ่มไม่ชัดเจน ไม่ทำงานเป็นทีม

การบริหารจัดการด้านเงิน พบว่ากลุ่มมีเงินทุนจากการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล พระธาตุเชิงแก และต้องการความช่วยเหลือด้านการเงินแบบงบประมาณแบบให้เปล่าไม่ยากเป็นหนี้ ไม่มี

การระดมทุนจากสมาชิก ค่าตอบแทนสมาชิกในการทอผ้าเป็นรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการทำงานของแต่ละคนว่าได้มากหรือได้น้อย มีการจัดบัญชีรับ - จ่าย อย่างง่ายเป็นประจำทุกเดือน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของประสิทธิ์ เดชบุรีรัมย์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพจักสานของผู้สูงอายุบ้านหนองพลวง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การบริหารจัดการสมาชิกกลุ่ม พบว่า มีการแบ่งปันเงินงบประมาณให้ดำเนินการเองและใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ ไม่มีการออมเงินไว้เป็นกองทุน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการเงินกลุ่ม ทำให้มีงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ

การบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าวัสดุที่ใช้สามารถหาได้จากในท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์และส่วนหนึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าตีนจกซื้อจากอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการจัดซื้อวัตถุดิบ

การบริหารจัดการด้านการจัดการ พบว่าคณะกรรมการและสมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานกลุ่ม ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ไม่มีการรายงานผลการดำเนินงาน ไม่มีการส่งเสริมการขายและไม่มีการขยายตลาด

ไม่มีการจัดการภายในกลุ่มที่แท้จริง กรรมการไม่มีความรู้ในเรื่องการดำเนินงานของกลุ่ม และขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการมีส่วนร่วมและการประสานงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของมณฑนา ขำหาญ (2550: 58) ได้ทำการศึกษากระบวนการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่า ด้านการจัดการคนมีปัญหา รวมกลุ่มคนในการทำงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างควมมีการเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มากขึ้น กำหนดโครงสร้างมอบหมายหน้าที่ กำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติงาน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม ควรมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และระดมทุนจากการการระดมหุ้นจากสมาชิก เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานภายในกลุ่มและจัดสรรเป็นสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนแก่สมาชิกกลุ่ม และเมื่อมีผลิตภัณฑ์มากขึ้นก็จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาด้านการตลาด ซึ่งหากทางกลุ่มมีการบริหารจัดการที่ดีเป็นระบบและการตลาดที่ถาวร สามารถจำหน่ายสินค้าได้ตลอดทั้งปี ก็จะทำให้กลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้างมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เช่น การผลิตอย่างต่อเนื่อง จำหน่ายสินค้าได้ส่งผลให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน มีความเข้มแข็งและมั่นคง ในการดำเนินการในการครั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยให้คำแนะนำในการให้ความรู้ใหม่ให้กับกลุ่ม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสืบทอด

ภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกให้คงอยู่ ส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการหารายได้พิเศษแบ่งเบาภาระครอบครัวอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามความก้าวหน้าของการจัดการกลุ่มทอผ้าตีนจกบ้านแม่วังช้าง โดยการประเมิน ทำตัวชี้วัด ต่อกิจกรรมที่ได้มีการปฏิบัติเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาศักยภาพของชุมชนสภาพการผลิต การตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้คน ในชุมชนต่อไป ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและ การพึ่งตนเองของกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้คนในชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). **การดำเนินงานเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge-Based OTOP : KBO) ปี 2550**. กรุงเทพมหานคร.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). **แนวทางการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์. คณะกรรมการ
อำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.). (2549). **การจัดตั้งเครือข่ายองค์ความรู้ชุมชน
มุ่งสู่การเป็น Knowledge-Based OTOP**. กรุงเทพมหานคร : บางกอกบล๊อค.
- ฐิติพงศ์ ไชยองค์การ. (2552). **การพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการฟาร์มสัตว์น้ำ : กรณีศึกษา อำเภอพาน
จังหวัดเชียงราย**. คุชชินพนธ์, ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณรงค์ มุลเมือง. (2551). **การจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น กลุ่มจักสานไม้ไผ่ อำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา**. การศึกษาอิสระ, บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป). เชียงราย : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ.
- ทองสุข พระบาง. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**.
พชนี นนทศักดิ์ และคณะ. (2549). **การจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ภิตินันท์ อินมูล. (2554). **การวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือภายใต้โครงการ
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดอุดรธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, เศรษฐศาสตรมหา
บัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภัทรา บุญเรือง. (2550). **การศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจจักสานผักตบชวา**. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., and Donnelly, J.H. (1994) **Organization: Behavior, Structure, Processes**. 8th ed. Boston: Richard V. Irwin, Inc.
- Kotlet, Philip. (2003). **Marketing Management**. 11th ed. New jersey: Person Education. Mandell,
Manrice I. and Larry J. Rosenberg, (1981) **Marketing** New Jersey: Prentice Hall.
- Morrhead, G., and Griffin, R.W. (1995). **Organization Behavior: Managing People and Organizations**.
4th ed. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Susan, C. (1992). **THAI TEXTILES**. Thailand: Grafos S.A“